

Liuksemburgas, 2023 m. spalio mėn.

2022 m. metinė ataskaita Dešimt dažniausiai užduodamų klausimų

1. Kaip Europos Audito Rūmai yra susiję su ES finansinėmis ataskaitomis?

Kiekvienais metais tikriname ES konsoliduotąsias finansines ataskaitas ir pateikiame nuomonę trimis klausimais: ar finansinės ataskaitos yra patikimos, ar ES pajamos buvo gautos ir ar mokėjimai atlikti pagal taisykles. Šios patikros yra pagrindas mūsų **patikinimo pareiškimui**, kurį privalome pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

2022 m. ES biudžeto išlaidos sudarė **196 milijardus eurų**. Tai atitinka 1,3 % ES valstybių narių visų bendrųjų nacionalinių pajamų. Atsižvelgiant į išlaidas, kurios patirtos naudojant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonei skirtas lėšas (47,3 milijardo eurų), 2022 m. ES mokėjimai iš viso sudarė **243,3 milijardo eurų**.

2. Kaip metinėje ataskaitoje atsispindi EGADP (ES ekonomikos gaivinimo priemonių rinkinio) išlaidos?

„NextGenerationEU“ (NGEU) yra finansinių priemonių rinkinys, apimantis kelias programas, kuriomis siekiama remti ES valstybių narių ekonomikos atsigavimą po COVID-19 pandemijos. Kai kurios iš šių programų finansuojamos pagal 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijas ir joms taikomas DFP įgyvendinimo modelis ir taisyklės. Tačiau Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP), kuriai skiriama apie 90 % NGEU lėšų, įgyvendinama visiškai kitokiu būdu nei ES biudžeto išlaidos pagal DFP. ES biudžeto išlaidų gavėjams mokama už tai, kad jie vykdė tam tikrą veiklą, arba jiems kompensuojamos patirtos išlaidos, o įgyvendinant EGADP valstybėms narėms lėšų skiriama už patenkinamai pasiektas iš anksto nustatytas tarpines arba siektinas reikšmes. Todėl pateikėme **atskirą nuomonę dėl EGADP išlaidų** ir tam skyrėme specialų skyrių metinėje ataskaitoje.

3. Kokias išvadas Europos Audito Rūmai padarė dėl 2022 m.?

Kaip ir kiekvienais finansiniais metais, pradedant 2007 m., patvirtinome, kad 2022 m. finansinės ataskaitos yra **patikimos** (t. y. pateikėme palankią nuomonę). Padarėme išvadą, kad 2022 m. finansinėse ataskaitose ES finansinė būklė, tų metų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais pateikti teisingai.

Nustatėme, kad pajamose reikšmingo klaidų lygio nebuvo. Dėl išlaidų teikiame dvi atskiras nuomones: vieną – dėl ES biudžeto, kitą – dėl EGADP.

Įvertintas ES biudžeto išlaidų klaidų lygis buvo 4,2 %. Palyginti su ankstesniais metais, jis padidėjo: 2021 m. buvo 3 %, 2019 ir 2020 m. – 2,7 %. Kaip ir pastaruosius trejus metus, padarėme išvadą, kad 2022 m. klaidos buvo plačiai paplitusios, todėl pateikėme **neigiamą nuomonę**.

Be to, pateikėme atskirą nuomonę dėl išlaidų pagal EGADP. Tvarkingumo problemų nustatėme dėl 15 iš 281 tarpinės ir siektinos reikšmės, todėl pateikėme **sąlyginę nuomonę**.

4. Ką reiškia „paplitusios klaidos“ ir „didelės rizikos išlaidos“?

Du trečdaliai 2022 m. ES biudžeto išlaidų buvo laikomos didelės rizikos išlaidomis. Nors įvertinome, kad klaidų lygis visose išlaidose yra 4,2 %, vertinant didelės rizikos išlaidas atskirai, jis padidėja iki 6 %. Kadangi šios rūšies išlaidos sudaro didelę visų išlaidų dalį (66 %), manome, kad klaidos yra paplitusios, t. y. jos yra visoje audituotoje populiacijoje arba **didelėje jos dalyje**.

Didelės rizikos išlaidos daugiausia susijusios su **ES kompensuojamomis** tinkamomis finansuoti tinkamos veiklos išlaidomis (pagal sudėtingas taisykles). Pavyzdžiui, kompensuojamos mokslinių tyrimų projektų („Bendroji rinka, skaitmeninė ekonomika ir inovacijos“), investicijų į regioninę ir kaimo plėtrą („Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ ir „Gamtos išteklių ir aplinka“) ir vystomojo bendradarbiavimo projektų („Kaimyninės šalys ir pasaulis“) išlaidos. Šiais metais šios rūšies išlaidų dalis padidėjo iki 66 % (palyginti su 63,2 % 2021 m. ir su 59 % 2020 m.).

Mažesnės rizikos išlaidos yra susijusios su **teise į išmokas grindžiamais mokėjimais**, kurie atliekami tam tikras (ne tokias sudėtingas) sąlygas atitinkantiems paramos gavėjams. Pavyzdžiui, tokie mokėjimai apima stipendijas studentams ir tyrėjams („Bendroji rinka, skaitmeninė ekonomika ir inovacijos“), tiesioginę paramą ūkininkams („Gamtos išteklių ir aplinka“) ir atlyginimus bei pensijas ES darbuotojams („Europos viešasis administravimas“).

5. Ką reiškia „palanki“, „sąlyginė“ ar „neigiama“ nuomonė?

Palanki nuomonė reiškia, kad skaičiai finansinėse ataskaitose atspindi tikrą ir teisingą vaizdą ir atitinka finansinės atskaitomybės bei finansų valdymo taisykles. Atspindimos operacijos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Sąlyginė nuomonė reiškia, kad auditoriai negali pateikti palankios nuomonės, tačiau nustatytos problemos nėra paplitusios.

Neigiama nuomonė reiškia, kad yra plačiai paplitusių problemų.

6. Kas yra reikšmingas klaidų lygis?

Audito terminais, tai yra **lygis, kurį viršijus klaidos laikomos turinčiomis reikšmingą poveikį**. Reikšmingas klaidų lygis yra klaidų lygis, kuris gali turėti įtakos numatomiems audito ataskaitos naudotojams priimant sprendimus. Ir mes, ir Europos Komisija reikšmingumo lygiui nustatyti taikome **2 % ribą**.

7. Ką reiškia mūsų įvertintas klaidų lygis?

Skaičius 4,2 % yra mūsų įvertinta **pinigų suma, kuri neturėjo būti sumokėta** iš ES biudžeto, nes, mūsų nuomone, ji nebuvo panaudota pagal ES taisykles arba konkrečias nacionalines taisykles. Tipinės klaidos yra mokėjimai reikalavimų neatitinkantiems paramos gavėjams ar projektams arba mokėjimai paslaugoms ar prekėms pirkti arba investicijoms daryti, neteisingai taikant viešųjų pirkimų taisykles.

8. Ar tai reiškia, kad iššvaistyta 4,2 % ES lėšų?

Ne. Būtų netikslu taip sakyti, kadangi tarp klaidos ir iššvaistymo yra didelis skirtumas. Atlikdami ES biudžeto išlaidų testus, tikriname, ar ES lėšos buvo panaudotos laikantis taisyklių, ar patirtos išlaidos buvo tinkamai apskaičiuotos ir ar buvo laikomasi tinkamumo sąlygų. Jei vienas ar keli iš šių reikalavimų nebuvo įvykdyti, tai vadiname klaida. Būtent tą reiškia skaičius 4,2 %.

Nors šios klaidos yra susijusios su mokėjimais projektams arba paramos gavėjams, kurie neatitiko tinkamumo finansuoti sąlygų, šiais mokėjimais vis tiek gali būti pasiekta numatyta nauda. Tokiu atveju mokėjimai buvo iš dalies arba visiškai neteisėti ir netvarkingi, tačiau **jų negalima laikyti**

iššvaistytomis lėšomis. Pavyzdžiui, vienoje viešųjų pirkimų procedūroje nė vienas konkurso dalyvis neatitiko būtinų atrankos reikalavimų. Pagal taisykles, turėjo būti paskelbtas naujas konkursas. Tačiau perkančioji organizacija pakeitė atrankos kriterijų apskaičiavimo metodą ir pasirinko vieną iš šių konkurso dalyvių. Nors pirkimas taisyklių neatitiko ir išlaidos buvo netinkamos finansuoti, įsigyta investicija (suvirinimo kamera) buvo pristatyta ir naudojama.

Akivaizdu, kad įmanomas ir toks atvejis, kai išlaidos yra teisėtos ir tvarkingos, tačiau susijusios su iššvaistymu. Vienas iš tokių atvejų, apie kurį pranešėme anksčiau, buvo uostų infrastruktūra, kuri įrengta tinkamai neatsižvelgiant į numatytą krovinių vežimo lygį.

9. Ar nustatytos klaidos atsirado dėl sukčiavimo?

Daugeliu atvejų taip teigti negalime. Sukčiavimas yra tyčinis apgaulės veiksmas siekiant naudos. Nors taikant standartines audito procedūras nustatyti sukčiavimą gali būti sunku, mūsų testais kasmet atskleidžiami keli įtariamo sukčiavimo atvejai.

2022 m. iš maždaug 760 mūsų audituotų operacijų pranešėme apie 14 įtariamo sukčiavimo atvejų. Apie šiuos atvejus pranešėme OLAF, Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybai, kuri prireikus atlieka tyrimą ir įgyvendina tolesnes priemones bendradarbiaudama su valstybių narių institucijomis. Apie šešis iš šių atvejų tuo pačiu metu pranešėme Europos prokuratūrai.

10. Kodėl metinėje ataskaitoje atkreipiamas dėmesys į padidėjusią riziką, susijusią su ES skola ir biudžeto pozicija?

2022 m. **ES skola gerokai padidėjo** ir metų pabaigoje sudarė 344,3 milijardo eurų (2021 m. – 236,7 milijardo eurų). Tai iš esmės susiję su naujomis pasiskolintomis lėšomis, kurios skirtos NGEU, Europos laikinos paramos priemonei nedarbo rizikai mažinti (SURE) ir makrofinansinei paramai (MFP).

Tuo pat metu dėl didėjančių palūkanų normų labai **padidėjo skolinimosi išlaidos**. Naujo NGEU finansavimo išlaidos padidėjo nuo 0,14 % 2021 m. antrąjį pusmetį iki 2,6 % 2022 m. antrąjį pusmetį. 2022 m. grynosios palūkanos, sumokėtos už pagal NGEU pasiskolintas lėšas, sudarė 0,5 milijardo eurų.

ES biudžeto rizikos pozicija padidėjo nuo 205 milijardų eurų 2021 m. iki 248 milijardų eurų 2022 m. Šį padidėjimą daugiausia nulėmė valstybėms narėms suteiktos papildomos NGEU ir SURE paskolos ir Ukrainai suteiktos MFP paskolos. Be to, 2022 m. pabaigos duomenimis, papildomai susidarė 126 milijardai eurų paskolų, kurios jau suteiktos, bet dar neišmokėtos. Todėl ES biudžeto rizikos pozicija toliau didėjo.

Audito Rūmų 2022 m. metinė ataskaita pateikta 24 ES kalbomis svetainėje eca.europa.eu.